Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma

HALLITUKSEN KÄRKIHANKE

LAPE

Teemme yhdessä lasten, nuorten ja perheiden hyvää arkea

Varhaiskasvatus, koulu ja vapaa-aika

Maakunnan LAPE –ryhmä

10.10.2019

Pirkanmaan liitto

Millä tasoilla Pirkanmaalla on työskennelty ?

Kaikki pilotit on käsitelty työryhmissä ja pääsääntöisesti niitä toteutetaan yhteistyössä

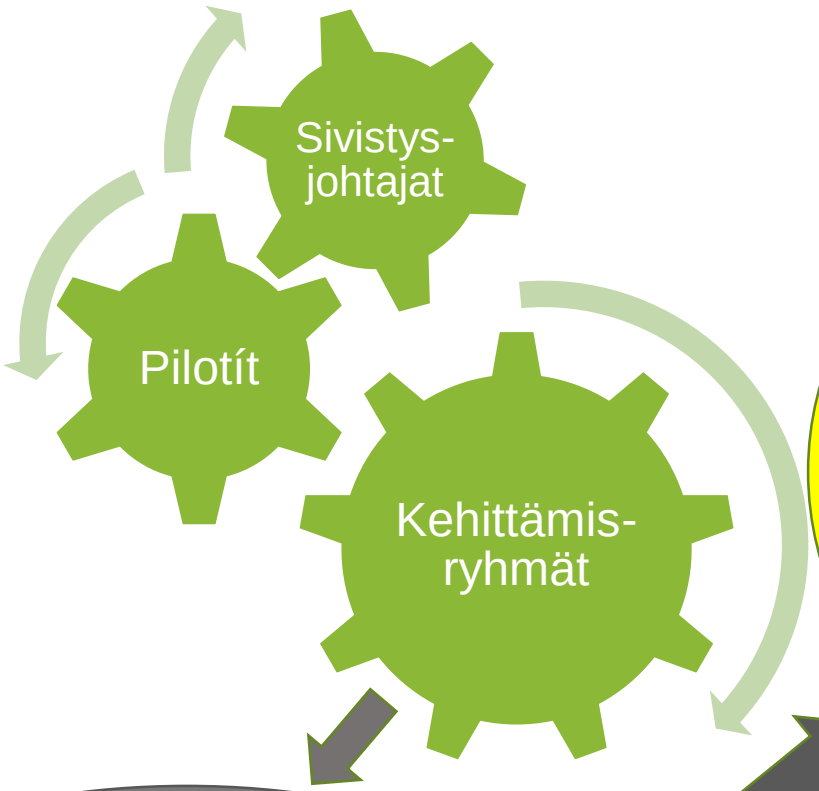

1. Varhaiskasvatus
2. Esiopetus
3. Perusopetus, 2. aste ja vapaa-aika

Varhaiskasvatuksen, koulun, oppilaitosten ja vapaa-ajan sisäisten käytäntöjen kehittäminen ja yhtenäistäminen & kehittäminen osana perhekeskustoimintamallia sekä yhteistyö erityis- ja vaativan tason kanssa

Muiden kehittämisryhmien koordinaattorien vierailut+ kokemusasiantuntijat

Kehittämis-ryhmien yhteiset tapaamiset syksy 2017

Varhaiskasvatuksen, koulun, toisen asteen ja vapaa-ajan kehittäminen Pirkanmaan LAPEssa

Varhaiskasvatuksen, koulun, oppilaitosten ja vapaa-ajan sisäisten käytäntöjen kehittäminen ja yhtenäistäminen & ja heidän työnsä kehittäminen osana perhekeskustoimintamallia sekä yhteistyö erityis- ja vaativan tason kanssa

Valtakunnan tasolla muokataan opiskeluhuoltoryhmän hyvä toimintamalli perusopetukseen
THL & OPH (julkaistu 30.8.2018)

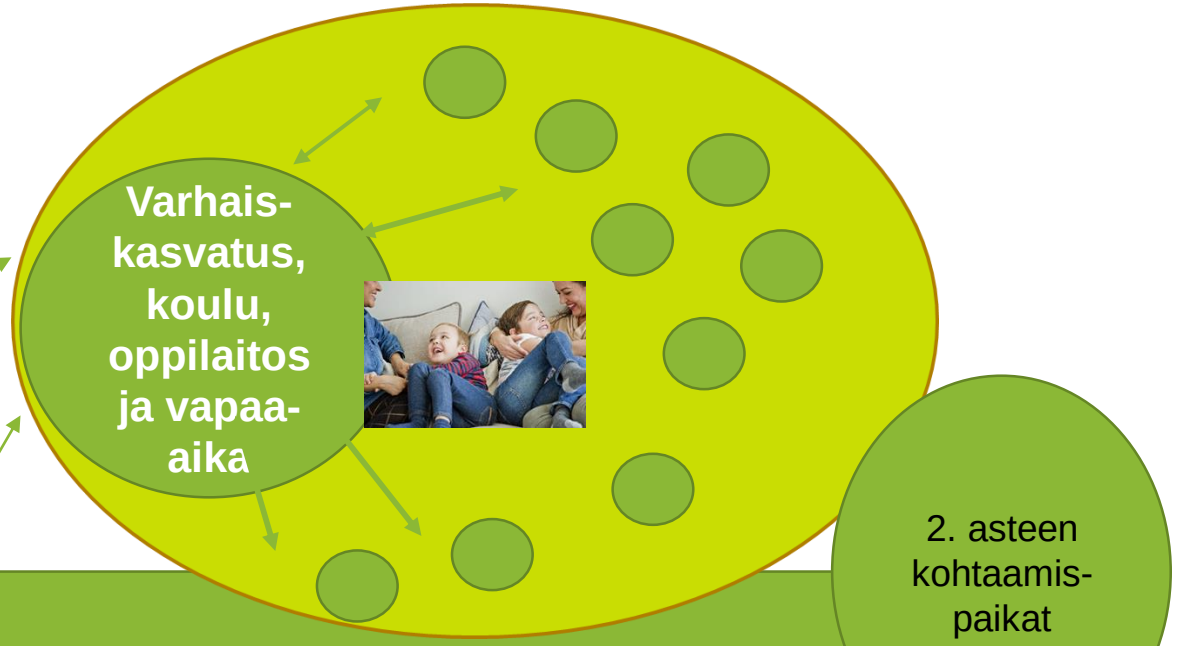

- Kiusaamisen ehkäisy ja vuorovaikutustaidot
- Vanhempien tukeminen
- Osallisuus ja yhteisöllisyys
- Varhainen tuki

- Kiusaamisen ehkäisy ja vuorovaikutustaidot
- Oppilas/opiskeluhuoltopalveluiden järjestäminen lapsilähtöisenä kokonaisuutena
- Osallisuus ja yhteisöllisyys
- Vanhempien tukeminen

2. asteen kohtaamis-paikat

Yhteisöllinen hyvinvointityö on suunnitelmallista ja tavoitteellista

Yhteisestä työstä hyvinvointia – perusopetuksen opiskeluhuoltoryhmäntoiminta-malli – THL ja OKM julkaistu 30.8.2018 Valtakunnallisilla LAPE -päivillä

Mallin jalkauttaminen Pirkanmaalle

4.10.2018

Loppuseminaari

Valtakunnallisessa työssä on ollut kaksi Pirkanmaan edustajaa mukana.

http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-137-9

Varhaiskasvatus-, koulu- ja oppilaitosympäristöt ja -yhteisöt ovat hyvinvointia vahvistavia – Mitä hankeosuudessa valmistuu

Minimikriteeristö vanhemmuuden tukemiseen

harraste kick off- tilaisuus 13.9

Vahvistetaan osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevaa toimintakulttuuria

Vahvistetaan toimia kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi sekä niihin puuttumiseksi sekä edistetään tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan kaverisuhteita

Tuetaan vanhempia kasvatustehtävässä

Edistetään hyvinvointia tukevaa vapaa-ajan toimintaa ja tuetaan mahdollisuuksia tasapuoliseen harrastamiseen

Toimintamalli yhteisöllisyy-den ja osallisuuden lisäämiseen; pedacafe

oppilas ja huoltaja

Minimikriteerit varhaiskasvatuksen ja koulun tunne- ja vuorovaikutuksen käytölle ja arvioinnille sekä toimintaohjeet kiusaamisen ja häirintään puuttumiseen, kirjaamiseen, seurantaan ja jälkihoitoon.

Vanhempien vertaisryhmä malli

Liittyy osaltaan perhekeskus-pilotteihin ja kohtaamispaikkoihin

Osallisuus koulussa
Pedacafe oppilaat / huoltajat

Kangasala, TAMK, seudullinen nuorisotyö, seurakunnan nuorisotyö

Osallisuuden lisääminen ja arkeen tuominen huoltajien mukaan ottaminen

YAMK opinnäytetyö aiheesta

Osallisuuden määrittelyä

Malli yhteisestä koulupäivästä oppilaat / huoltajat

Päivä purku, jatkotyötäminen ja arviointi

Esimerkki luokkakohtaisesta purusta syksy 2018

Huomaa Hyvä

- Huumorintaju
- Reiluus ja rehellisyys
- Kaverisuhteet
  - ei saa kiusata
  - otetaan kaikki huomioon
  - ei jätetä ketään yksin
  - sanotaan kivoja asioita toisille
  - ollaan rehellisiä ja reiluja toisille
  - yritetään olla positiivisia ja myönteisiä

Unelmakoulu

- Positiivinen ja ystävällinen ilmapiiri
- Jos itsellä huono päivä ei kohdista sitä muihin
- Ollaan ystävällisiä ja kehutaan toisia
- Käyttäydytään kohteliaasti
- Autetaan ja kannustetaan muita
- Työrauha

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ
Opetus- ja kulttuuri-ministeriö
TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen lisääminen sekä kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy ja siihen puuttuminen

-Lasten ja nuorten mielenterveyden edistäminen

Yhteistyönä varhaiskasvatus, perusopetus, toinen aste, järjestöt ja seurakunnat.

Tunne- ja vuorovaikutustaidot / kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy -pilotti

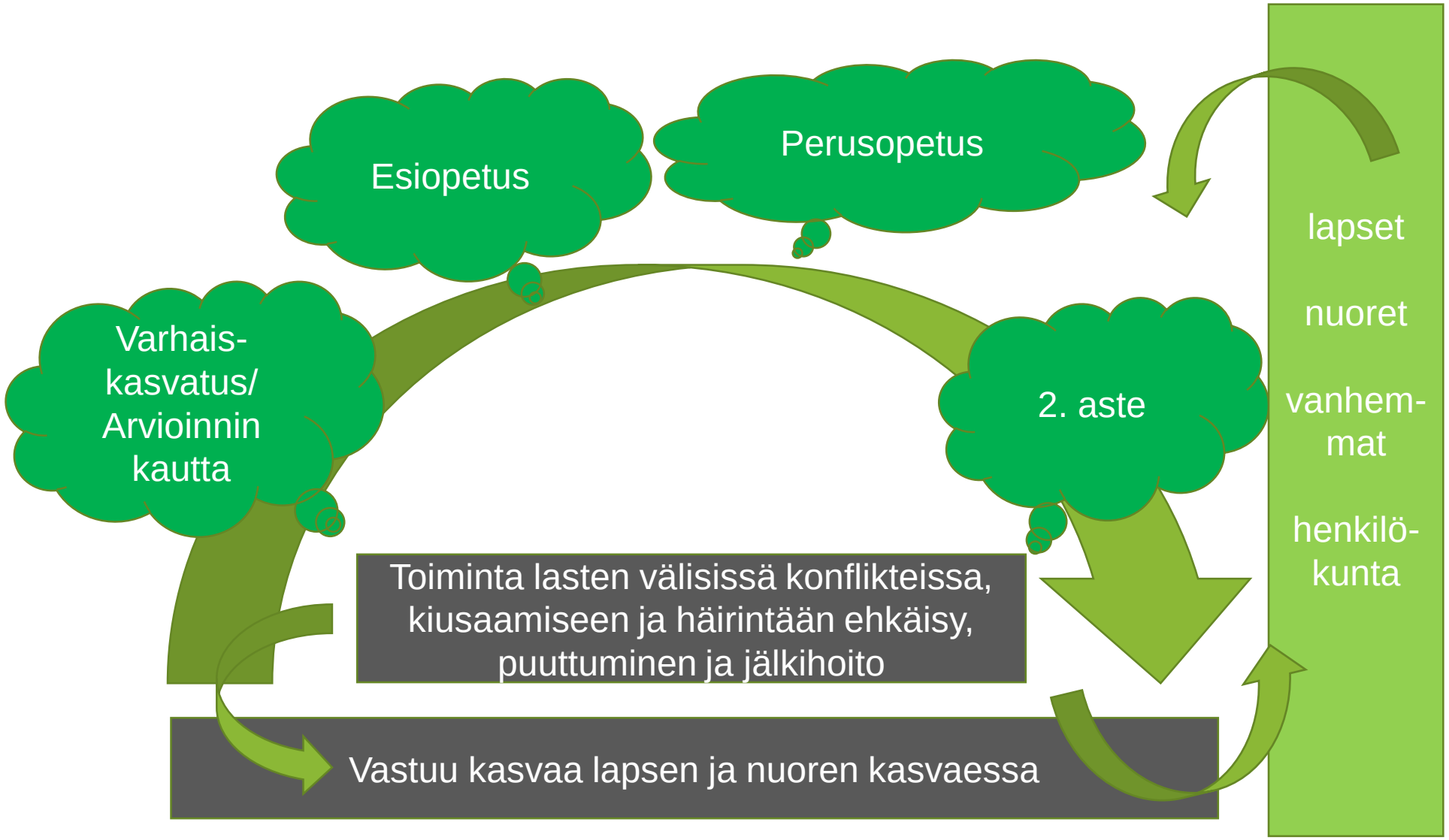

Tunne- ja vuorovaikutustaidot, kiusaamisen ehkäisy -lasten ja nuorten mielenterveyden edistäminen

Keskus-tele

Havain-nollista ja selitä

Harjoi-ta

Vahvis-ta

Kansi

Sisällysluettelo

Johdanto

Varhaiskasvatuksen alkuteksti

Varhaiskasvatuksen arviointi

Vaka kiusaamisen puuttuminen

Koulun alkuteksti

Ohjeistusteksti - manuaalin käyttöön

Tunteet yläkäsite

Tunnistaminen itsessä ja toisessa

Nimeäminen

Ilmaiseminen

Säätely ja itsehillintä

Itsetuntemus yläkäsite

Vahvuudet

Omat kehittämistarpeet

Itsensä arvostaminen

Rauhoittuminen ja läsnäolo yläkäsite

Rauhoittuminen

Läsnäolo

Kaveritaidot yläkäsite

Kuunteleminen

Keskusteleminen

Kyseleminen

Avun pyytäminen

Leikkiin mukaan meneminen ja mukaan ottaminen

Positiivisen palautteen antaminen

Jakaminen

Empatiataidot

Käytöstavat yläotsikko

Tervehtiminen

Kiittäminen

Anteeksi pyytäminen

Anteeksi antaminen

Ohjeen noudattaminen

Ryhmässä toimiminen

Riitelyn taidot yläotsikko

Neuvottelutaidot

Ristiriitatilanteissa toimiminen

Riidan ennaltaehkäisy

Riidan ratkaisemisen keinot

Rauhoittuminen ja itsehillintä

Turvataidot yläotsikko

Erilaiset kosketukset

Oma tila

Omat rajat

Ei-sanan käyttö ja jämäkkyystaidot

Yläasteosuus

Kiusaamiseen puuttuminen

2. aste

Etsivän työn viesti

Lopputeksti

Kiusaamisen ilmiö

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ
Opetus- ja kulttuuri-ministeriö
TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

TUNNETAIDOT

1 TUNTEET

TUNNISTAMINEN (ITSESSÄ JA TOISISSA)

NIMEÄMINEN

ILMAISEMINEN

SÄÄTELY JA ITSEHILLINTÄ

2 ITSETUNTEMUS

VAHVUUDET

OMAT KEHITTYMISTARPEET

ITSENSÄ ARVOSTAMINEN

3 RAUHOITTU-MINEN JA LÄSNÄOLO

RAUHOITTUMINEN

LÄSNÄOLO

Tunteet

Tunteet ohjaavat toimintaamme ja niillä on tärkeä rooli kaikessa ihmisten välisessä toiminnassa. Kokemus tunteista on yksilöllistä ja nuo kokemukset vaihtelevat sekä ilmenevät erilaisin tavoin. Tunteet sekä vievät että antavat energiaa ja usein koemme ne myönteisenä tai kielteisenä. Tunteiden pohjautuessa yksilölliseen kokemukseen, on niiden arvottaminen sekä jakaminen kielteisiin ja myönteisiin kuitenkin melko mahdotonta. Oikeita tai vääriä tunteita ei ole, eivätkä ne ole perusteltuja tai perusteettomia. Tunteet ovat ja usein voimme hyvin silloin, kun kykenemme ilmaisemaan niitä tarkoituksenmukaisella tavalla. (Kerola, Kujanpää & Kallio 2013) Vaikka kokemus tunteista on yksilöllinen, vaatii tunteiden havaitseminen niiden hyväksyntää sekä sallimista (mielenterveysseura.fi). Tunteista puhuminen ja niiden kuvaaminen auttavat ymmärtämään niin itseä, kuin myös toisia. Tunteet, ajatukset, käyttäytyminen sekä fysiologiset reaktiot liittyvät vahvasti yhteen vaikuttaen toinen toisiinsa. Tunteiden parissa työskentely tarkoittaakin aina myös ajatusten kanssa työskentelyä. (Kerola et. al. 2013.)

LÄHTEET:

Kerola, K., Kujanpää, S. & Kallio, A. 2013. Tunteesta tunteeseen – ihmismielen tarinat kuvin ja sanoin. Tunnetaitojen oppimateriaali kasvatukseen ja erityiskasvatukseen ohjaajan opas harjoituskirjaan. Opetushallitus. Saatavilla: https://www.edu.fi/tunteesta_tunteeseen. Viitattu 2.10.2018.

ielenterveysseura.fi. Tunteen kohtaaminen. https://www.mielenterveysseura.fi/fi/mielenterveys/itsetuntemus/tunnetaidot/tunteen-kohtaaminen. Viitattu 18.6.2018.

Kiittäminen

Keskustele opetettavasta taidosta

Keskustellaan yhdessä kiittämisen merkityksestä; missä tilanteessa kiitetään, miksi ja miten?

Havainnollista ja selitä taitoa

Mietitään yhdessä erilaisia kiittämistapoja eri tilanteisiin. Millä sanoilla voi kiittää? Voiko kiitoksen välittää sanattomasti? Mikä vaikutus kiittämisellä tai kiittämättä jättämisellä voi olla?

Harjoituta taitoa

Mietitään kiitollisuuden aiheita

Leikkaa lehdistä kuvia ja liimaa ne pahville kiitollisuuden kartaksi

Kuvakorttien kautta pohditaan mistä asioista olemme kiitollisia

Lahjan anto-harjoitus: osallistujat seisovat piirissä, jokainen hakee piirin keskeltä omalla vuorollaan mielikuvituslahjan vieruskaverilleen, kaveri kiittää lahjasta sanoin “Kiitos olen aina halunnut tällaisen……” ja määrittelee minkä lahjan on mielestään saanut.

Vahvista taitoa

Kiitä kaveria-harjoitus: laitetaan jokaisen osallistujan selkään paperi, jossa lukee “Kiitos että olet….” ja jokainen lisää oman positiivisen asian kaverista.

Viedään kiittäminen arkipäivään, jokainen harjoittelee kiittämistä omassa elämässään.

Pohditaan yhdessä kiittämis-tilanteita ja mitä tunteita ne ovat herättäneet? Onko kiittämisellä ollut jotakin vaikutusta?

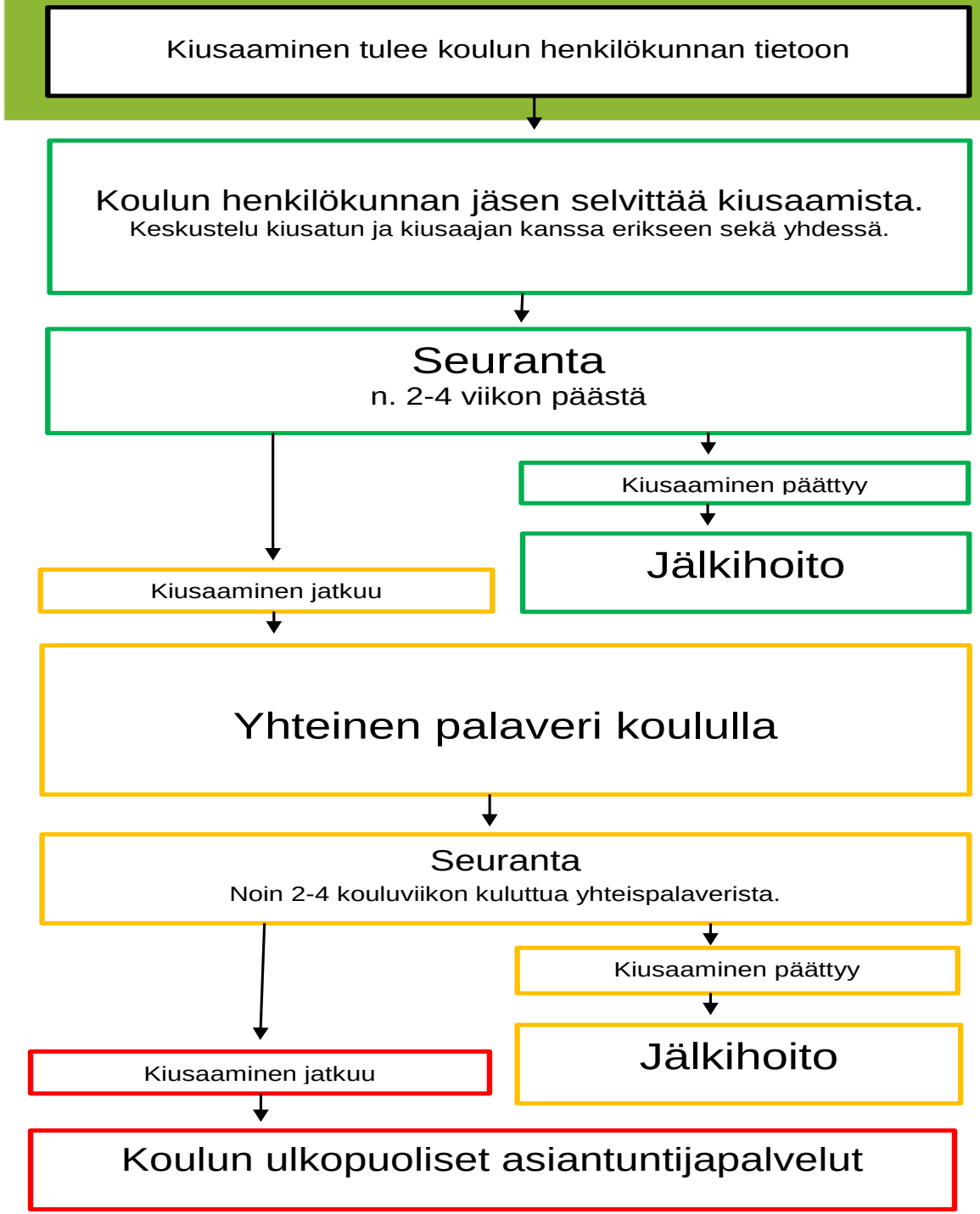

Kiusaamisen selvittämisen vaiheet:

Vihreä: Vaihe 1, käydään läpi aina kiusaamistapauksen tullessa koulun tietoon

Keltainen: Vaihe 2, käydään läpi, mikäli kiusaaminen jatkuu selvittämisestä huolimatta

Punainen: Vaihe 3, käydään läpi mikäli kahdesta tai useammasta selvittelystä huomimatta kiusaaminen jatkuu.

Vanhempien tukeminen kasvatustehtävässä

Valkeakosken vanhempainkahvila

Vanhempien tukeminen

Vanhempain-kahvila

Paikka vanhemmille ajatusten vaihtoon, kuunteluun ja vertaistukeen

- Vanhempainkahvilassa on tavoitteena käydä keskustelua vanhempien kanssa lasten nuorten elämänvaiheeseen ja arkeen liittyvistä asioista
- Tapaamisten teemat on valittu vanhemmilta esiin nousseiden toiveiden ja tarpeiden perusteella
- Kahdessa illassa mukana ollut Pop-up kirjasto; aiheeseen liittyvää kirjallisuutta
- Illan kesto on ollut 2,5 tuntia
- Kunkin tapaamisen jälkeen vanhemmilta on kerätty palautetta

Malli vanhempainkahvilatoiminnasta, osallistavasta keskustelusta, vanhemmuuden tukemisesta perusopetuksen huoltajille

Lapsen ja nuoren hyvinvointia vahvistetaan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti

Eskarivuoden erityisyys

malli 2. asteen kohtaamispaikka toiminnasta

Järjestetään koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut lapsi- ja nuorisolähtöisenä kokonaisuutena

Kehitetään yhteistyötä perhekeskuksen muiden toimijoiden ja erityistason palvelujen kanssa

Vahvistetaan yksilökohtaista opiskeluhuoltotyötä esiopetuksessa

Kehitetään varhaiskasvatus-, esiopetus-, koulu- ja oppilaitosympäristöön sopivia varhaisen tuen ja hoidon käytänteitä

Selvitys Pirkanmaan kuraattori- ja psykologiresursseista ja yhteisöllisen ja yksilöllisen opiskeluhuollon tehtävistä

Malli oppilashuollosta esiopetuksessa

Perhekeskus - piloteissa varkaiskasvatus, koulu ja vapaa-aika mukana.
Osa erityis- ja vaativan tason piloteista koskettavat varhaiskasvatusta ja koulua

Malli varhaiseen tukeen (päivähoitoa haettaessa) jonka avulla sekä perheet että ammattilaiset osaavat ohjata/ohjautua oikeiden palveluiden ääreen mahdollisimman lyhyttä palvelupolkua pitkin.

Työstetty yhdessä Sote – valmistelun kanssa

Malli oppilashuollosta esiopetuksessa

Ylöjärvi, Virrat ja Lempäälä

Esiopetuksen pilotti

Pilotti vastaa suoraan koulukuraattori- ja koulupsykologiselvityksessä nousseeseen huomioon

- Esiopetuksessa olevat lapset ja perheet ovat eriarvoisessa asemassa seudullisesti
- Pilotissa on mallinnettu esiopetuksen vuosikello oppilashuollon näkökulmasta
- Jokaiselle tänä syksynä Ylöjärvellä aloittaneelle eskarilaiselle on jaettu paperinen info tarjottavista oppilashuollon palveluista. Oppaaseen on avattuna työkuvat, kerrottu kaikki yhteystiedot.
- Ylöjärvellä on käyty kevään aikana myös keskustelut kaikkien rehtorien kanssa palvelun kehittämisestä.

Mallin toimenpiteet

1. **Oppilashuollon ammattilaisten työnjaot (veo, koupsy, kura, perhetyö, terkka) - esite**
2. **Toimintaohjeet, vuosikello:**

   esi- ja alkuopetuksen siirtymäkäytänteet, nivellys ja tuen portaat (kevät 2015), päivitetään esiopetuksen osalta ja lisätään oppilashuollolliset palvelut

3. **Opetuspäällikön ja rehtorien kanssa tehtävä yhteistyö:**

   tasapuoliset palvelut ja nivellykset, tiedonsiirtopalaverit lapsen edun mukaisesti

4. **Lasten ja vanhempien informointi ja osallisuus, hyvien käytänteiden jakaminen:**

   esite, kasvot tutuiksi/MLL, esim. Kauraslammen messut, esittelyvideot, esiopetuksen kaavake: lapsen ja vanhempien ajatuksia kouluun -> oppilashuollon palvelut + suunnitelmallisuus

Esi- ja alkuopetuksen nivellys + *oppilashuollon palvelut*

TAMMIKUU
- Nivellystunnit alkavat
- Yhteisen alueen oppilasjako
- Tuen oppilaiden koulusijoitus-palaveri, *oh:n konsultaatio ja osallistuminen (sovitaan maaliskuun oppilaskohtaisiin tuen palavereihin osallistujat)*, haku pienluokille

MAALISKUU
- Oppilaskohtaiset tuen palaverit alkavat, *oh:n osallistujat sovitusti mukana*
- IP-ilmoittautuminen
- Koulukirjeet (*myös oh)*
- Tiedonsiirtopalaverit, vanhemmat + eskariopet

HUHTIKUU
- Tiedonsiirtopalaverit, *oh:n konsultaatio tarvittaessa*
- Tiedonsiirtolomakkeet terveydenhoitajalle huhtikuun loppuun mennessä

TOUKOKUU
- Kouluun tutustuminen (myös vanhemmille), *oh mukana*

ELOKUU
- Mahdollinen joustava koulun aloitus
- *Esite esiopetuksen tuen ja oh:n palveluista koteihin*
- *esiopetus huomioitava koulun yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä*

SYYSKUU

Yhteistyön suunnittelupalaveri, *oh:n läsnäolo tarvittaessa*

Lukuvuosisuunnitelma

Oh:n yhteydenpito eo-ryhmiin + vanhempiin

LOKAKUU
- Ped. arviot ja selvitykset ja oppimissuunnitelmat (eskari ja 1.lk), *oh:n konsultaatio ja läsnäolo tarvittaessa*

Yhteiset koulutukset, esi- ja alku-opetuksen yhteistyö-päivä tms.

Tieto tuo turvaa.

Yhteistyö luo luotta-musta.

Varhaisen tuen pilotti

Ylä-Pirkanmaan toimijat

Lape varhaisen tuen pilotti Ylä-Pirkanmaalla (Juupajoki, Mänttä-Vilppula, Ruovesi, Virrat)

Varhainen tuki
- Mikä herättää huolen?
- Missä vaiheessa asiaan reagoidaan?
- Osalliset tukemisen prosessissa?
- Prosessikuvaus

Muuta:
- Vasufoorumi 19.1.2018
- Verkostokartta, tunnenko kaikki?

A
Normihakijat
- Ei merkkejä huolesta

B
Hakemuksessa merkkejä, jonka vuoksi kontaktinotto on heti.

Merkkejä kontaktin ottoon (mm.):
- Molemmat vanhemmat kotona, pieni vauva halutaan hoitoon heti
- Hyvin epäselvä hakemus
- Hakemus laajemmasta varh.k.tarpeesta vaikka ei hakemuksesta ei selviä perusteluja sille
- Esim. huoli herännyt avoimessa pk:ssa, srk:n kerhossa

päiväkoti
perhepäivähoito

Ryhmän lto, lähiaikuinen, elto, pk johtaja, Mikä tehtävä/ rooli lapsen "sisääntulossa"

Miten meillä huomioidaan nyt erilaiset hakija? Millaisia käytäntöjä on nyt eri väyliä tulevien lasten sijoittamisessa? Keitä prosessissa on mukana?

C
Jo tukipalveluiden piirissä olevat perheet

Yhteistyö tukipalvelua tarjoavan tahon ja varhaiskasvatuksen kanssa ennen päivähoidon alkamista (?)
- Miten varhaiskasvatus tukee lasta,perhettä?
- Tavoitteet varhaiskasvatuksessa/ lapsen vasussa huomioidaan perheen tuen tarve (?)
- Miten ja milloin arvoidaan?

D
Sosiaalitoimen osoittamat nopeat tarpeet /avohuollon tukitoimi

Toimintaperiaatteet sovittava selväksi
- Miten varhaiskasvatus tukee lasta, perhettä?
- Tavoitteet tukitoimille
- Miten ja million arvoidaan?
- Miksi varhaiskasvatus tarvitan tukitoimena?

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ
Opetus- ja kulttuuri-ministeriö
TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Mitä muutosta malli tuo?

- Kaikki normihakijoista poikkeavat hakijat tavataan kasvotusten
- Ei automaattisesti 4 kk:n jonoon, mikäli lapsi on subjektiivisen rajaamisoikeuden piirissä
- Saate varhaiskasvatukseen-lomake käyttöön kaikissa kunnissa
- Sosiaalitoimen osuus kirjataan D-ryhmän hakijoiden seurannassa
- Ohjausryhmä, joka käsittelee yleisellä tasolla kunnan sen hetkistä lapsiperheiden tilannetta kokoontuu esim. 2-3 x vuodessa

Kohtaamotoiminta 2. aste

Malli kohtaamo -toiminnasta

MIKSI?

- on koettu, että opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseksi tarvitaan usein myös koulun ulkopuolisia toimijoita.

-opiskeluihin menee useita tunteja vuorokaudessa on kouluympäristö otollinen paikka tuoda toimijat kohtaamaan opiskelijoita.

-avun hakeminen koulun ulkopuolelta on monesti kynnyskysymys opiskelijalle.

- läpäisyn tehostaminen ja keskeytysten ehkäisy

MITEN?

- on edistää opiskelijoiden hyvinvointia
- on tuoda erilaiset toiminnot näkyviksi ja toimijat tutuiksi koululla.
- on luoda ymmärrystä siitä, että apua ja tukea on saatavilla paljon myös koulun ulkopuolella.

-on kynnyksen madaltaminen toimijoiden, opiskelijoiden ja henkilöstön välillä

-on kylvää tiedon siemeniä

-on toimijoiden mahdollisuus verkostoitua myös keskenään

-on toimiminen rentona kokoontumispaikkana.

Malli toisen asteen kohtaamispaikasta

Valmistuvat mallit yms.

1. Osallisuus koulussa pedacafe - malli
2. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen ja kiusaamisen ja häirinnän ehkäisyn minimikriteerit
3. Malli vanhempien tukemiseen ja vertaisuuteen
4. Malli oppilashuollosta esiopetuksessa
5. Varhaisen tuen -malli varhaiskasvatukseen
6. Malli 2. asteen kohtaamo –toimintaan
7. Esiopetuksen järjestävälle taholle huomioita

Koulukuraattori- ja koulupsykologiselvitys Pirkanmaalla

Yhteisöllisen opiskeluhuollon opas (valtakunnallinen)

Siltaamissuunnitelma

1. Kaikki mallit aukikirjataan ja niihin pyritään saamaan yhteystiedot lisäkysymyksiä varten
2. Kaikki mallin tulevat word -muodossa Pirkanmaan LAPE –sivuille, jotta niitä voidaan muokata tarvittavaan muotoon
3. Muiden työryhmien mallit, jotka tukevat varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, toisen asteen ja vapaa-ajan toimijoita
4. Sivistysjohtajakierrokset muutosagentin kanssa
5. Sivi-sote- johtajien talvipäivät, jotka jäävät muutosagentin harteille – kuka / ketkä auttavat?
6. ”testamentti” –kirje
7. 4.10.2018 Yhteistyötori
8. 7-8.11. Loppuseminaari
9. Kunta-agentti

Johtajuus

TARVITAAN

Maakunnan LAPE - ryhmä

Aika ei riitä koordinaattorin kuntakierroksille kouluille ja varhaiskasvatukseen ja nuorisotoimiin ja seurakuntiin (alkuperäinen toive oli)

Muiden työryhmien kehittämä työ, joka tukee varhaiskasvatus, perusopetus , toinen aste ja vapaa-ajan kokonaisuutta Pirkanmaalla

Nepsy-palveluiden kehittäminen Pirkanmaan LAPEssa

- **Lähtötilanne:** Nepsy-palveluiden saatavuus ja ammattilaisten osaamisen taso vaihtelevat eri kunnissa, palvelujärjestelmä on hajanainen
- **Tavoitteena** luoda Pirkanmaalle yhtenäisiä toimintamalleja neuropsykiatrisesti oireilevien lasten, nuorten ja heidän perheidensä auttamiseen, erityisesti peruspalveluihin
- Maakunnallisen työryhmän tulevia tuotoksia
  - **Nepsy-osaamisen minimikriteerit:** mitä jokaisen lapsiperheiden palveluiden työntekijän tulee osata ja ymmärtää neuropsykiatrisesti oireilevia lapsia, nuoria ja heidän perheitään kohdatessaan
  - **Nepsy-palvelujärjestelmän minimikriteerit**
  - **Nepsy-osaamisen koordinointi**
- **Pilotit** käynnistyneet/käynnistyvät vuoden 2018 aikana: nepsy-välinelainaamot, osaamiskartoitukset, ensitietokoulutukset, materiaalipankit kouluille ja varhaiskasvatuksen yksiköihin jne.

Vanhemmuuden ja parisuhteen tuki

Huomaa hyvä vanhemmassa

MINIMIKRITEERIT VANHEMMUUDEN JA PARISUHTEEN TUKEMISEKSI PIRKANMAALLA

1) Kiireetön kohtaaminen
2) Huomaa hyvä vanhemmassa – itsetunnon ja oman toimijuuden vahvistaminen
3) Rohkeus ottaa vanhemmuutta ja parisuhdetta tukevat asiat puheeksi, kuulla ja kuunnella – myös lasta
4) Sikiö/lapsi/nuori vanhemman mieleen – tukea jo ennen syntymää, lapsen täysi-ikäisyyteen saakka
5) Vuorovaikutuksen vahvistaminen
6) Tietoa tarjolle
7) Älä jätä perhettä yksin – etsi sopiva tuki yhdessä vanhemman kanssa

Eropalvelut

- Eropalveluiden osuudessa perhekeskusten eroverkostoihin pilottien kautta kutsuttu varhaiskasvatuksen ja koulujen edustajat.
- Pilotoitu koulutus lasten ja perheiden kanssa työskenteleville Kuule, kohtaa ja tunnista perheen tarpeet vanhempien erotilanteessa. Tavoitteena oman tiedon ja puheeksi ottamisen rohkeuden lisääminen, oman alueen palveluiden tunnistaminen ja ymmärrys perheiden monimuotoisista tilanteista. Ymmärrys siitä millaisesta kotiympäristöstä ja vuorovaikutussuhteista lapsi tulee. Esim. uusperheet, kahden kodin ratkaisut jne.

✓ Koulutuksissa tavoitettiin hyvin Varhaiskasvatuksen henkilöstöä, kouluilta enemmän oppilaishuollon henkilöstöä kuin opettajia. Koulut toivovat samansisältöisiä päiviä heidän omiin veso-päiviinsä.

✓ Vanhemmuussuunnitelman on tavoitteena löytyä kaikkien koulujen ja varhaiskasvatusyksiköiden sivuilta

✓ Pirkanmaan piloteista syntyy yhteinen ohjeistus henkilöstölle mitä huomioida perheen kohtaamisessa, kun vanhemmat eroavat

Monikulttuurisuus ja maahanmuuttajatyö

Monikulttuurisuus ja maahanmuuttajatyö kouluissa ja varhaiskasvatuksessa

Kehittämistarpeet:

- Monien indikaattoreiden ja tutkimustulosten (esim. Kouluterveyskysely) mukaan maahanmuuttajataustaiset lapset, nuoret ja perheet voivat huomattavasti keskimääräistä huonommin
- Organisaatioissa ja ammattilaisilla tiedon ja tiedostamisen tarve (oikeudet, velvollisuudet, tukipalvelut, konsultaatiotahot, kohtaaminen, tarpeet…)

Kehittämistoiminta Pirkanmaalla:

- Yhteinen työskentely kehittämistyöryhmien kanssa
  → Teeman integroiminen osaksi kaikkia kokonaisuuksia: *”Kaikki kotouttavat”* –ymmärryksen juurruttaminen
- Työkalupakin koonti kohtaamisen ja työskentelyn tueksi, ks. https://lapepirkanmaa.fi/wp-content/uploads/2018/05/TY%C3%96KALUPAKKI-maahanmuuttajataustaiset-lapset-nuoret-ja-perheet-Pirkanmaalla-ver_17.5.2018.pdf
- Monikulttuurisen ”peruskoulutuspaketin” mallintaminen ja pilotoiminen kaikille perhekeskusverkoston toimijoille. Etenkin oppilashuollosta osallistujia ollut paljon.
- *Tulossa: Kotona Suomessa –hankkeen ohjauskäynnit kouluilla, LAPE-kehittämistyö huomioiden.*

Sähköiset palvelut

Sähköisten palvelujen mahdollisuudet oppilas- ja opiskeluhuoltopalveluissa sekä yhteistyössä muiden palvelujen kanssa

- Pirkanmaalla kouluissa ja oppilaitoksissa sähköiset asiointimahdollisuudet suhteellisen hyvällä mallilla:
  - Viestintä kodin ja koulun/oppilaitosten välillä Wilman/Helmen kautta.
  - Sähköiset lomakkeet ja päätökset kattavasti Wilman/Helmen kautta.
  - Oppilaiden ja työntekijöiden välistä viestintää nykyaikaistettu; kokeilut esim. snapchat-palvelimen osalta.
- Digitalisoinnin edistäminen sujuvoittaisi työskentelyä:
  - Sähköinen perhekeskus; apu asiakkaiden ja työntekijöiden suuntaan. Pirkanmaa osallistunut valtakunnalliseen työskentelyyn.
  - Edistetty sähköisiä konsultointimahdollisuuksia (videovisit tai skype).
  - Edistetty osallistumista verkostoneuvotteluihin etänä (Videovisit).
  - Yksi yhteinen neuvottelumuistio pilotoitavana Pirkanmaalla.
  - Asiakastietojen näkyvyys asiakkaan luvalla (UNA/Kanta).
  - Suuntima – sähköinen asiakaspolkutyökalu. Vanhemmuuskysymykset määritelty ja pilotoidaan kouluterveydenhuollossa Tampereella.

Erityis- ja vaativan tason kanssa tehtävä yhteistyö

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma

HALLITUKSEN KÄRKIHANKE

Toimintamalli lastenpsykiatrian avohoidon ja sairaalakoulun jalkautuville konsultaatioille

Kuvaus : Toimintamallin avulla tuetaan lastenpsykiatrian klinikan potilaan/asiakkaan koulunkäyntiä omassa koulussaan, osana lastenpsykiatrista kokonaishoitoa.
Toimintamalliin luomiseen osallistuvat tahot: Tays Lastenpsykiatria sekä Koivikkopuiston sairaalakoulu, Perusopetus Tampere?
Ajankohta: Vuoden 2018 aikana
Yhteyshenkilö: LAPE projektikoordinaattori Sari Miettinen p. 050 3607558 sari.miettinen@pshp.fi

Lähtökohtia:	Tavoite:	Toimenpiteet:	Arviointi	Siltaamis- ja juurrutus-suunnitelma
• Pirkanmaan erityis- ja vaativan tason palveluiden kehittämisen keskiöön on nostettu erityisesti erityisosaamisen saaminen osaksi perustyötä, moni-alaisen yhteistyö, sekä vertikaalinen ja horisontaalinen integraatio. Suunnitelmana luoda toimintamalleja konsultaatiolle ja jalkautuville palveluille • Koulun kehittäjä-ryhmässä noussut esiin tarve koulu-konsultaatioille. Näille myös ns hoidollinen tarve (Tays)	• Toimintamallin tavoitteena on, että koulunkäyntiin liittyvien ongelmien kohdalla arvioidaan oppilaan sairauden, diagnoosin tai käyttäytymisen lisäksi oppilaan koulua toimintaympäristönä, sillä koulunkäyntikykyyn vaikuttavat välillisesti esimerkiksi koulun toimintakulttuuri sekä opettajien pedagoginen osaaminen. • Toimintamallin avulla voidaan koulun tukitoimia suunnitella sekä hoidollisen että pedagogisen erityisosaamisen tuella.	Toimintamallin kirjaus • Tarve konsultaatiolle • Yhteinen suunnitelma • Havainnointikäynti • Konsultaatiokokous • Toimintavaihe • Seurantakokous Sairaalakoulun opettajan ja lastenpsykiatrian henkilöstön resurssointi ja työpanoksen käytön suunnittelu, Treen kaupunki sekä Tays TA4 Koulukonsultaatioiden tuotteistus, Treen kaupunki	Palaute ja kokemukset: Toimintamallia pilotoitu omana toimintana, samalla kerätty palautetta sekä kouluilta että perheiltä. Konsultoiville työntekijöille on kertynyt kokemusta, jonka perusteella arvioivat konsultaatioiden tarvetta, onnistumista ja vaikuttavuutta. Jatkossa suunnitellaan kysely koulukonsultaatioden vaikuttavuuden arviointiin.	Tavoitteena koulukonsultaatioiden kirjaaminen Tampereen kaupungin perusopetuksen erityisen tuen strategiaan.

VIP-verkosto -tiedoksi

- VIP-verkostot käynnistetty viidelle erva-alueelle
- Ydinryhmän puheenjohtaja Pirkanmaan sairaanhoitopiirin hallituksen puheenjohtaja rehtori Leena Kostiainen
- tehtävä
  - tukea ehkäisevää ja moniammatillista työotetta
  - tukea lähikouluperiaatetta
  - suunnitella, edistää ja koordinoida alueellista työtä
  - edistää monialaisten temaattisten verkostojen syntymistä ja työskentelyä
  - nostaa esiin kehittämistyön prioriteetteja täydennyskulutus mukaan lukien
  - seurata ja raportoida alueellisesta verkoston toiminnasta ja kehittämistyöstä

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma

HALLITUKSEN KÄRKIHANKE

Teemme yhdessä lasten, nuorten ja perheiden hyvää arkea

LAPE

SUSANNA RAIVIO

susanna.raivio@ylojarvi.fi

puh. 040 660 2180

MARIA ANTIKAINEN

maria.antikainen@valkeakoski.fi

puh. 040 335 7688

www.lapepirkanmaa.fi

stm.fi/lape
#lapemuutos
#kärkihanke

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ | Opetus- ja kulttuuri-ministeriö | TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS